

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ, ЗАГРОЗИ ТА ІМПЕРАТИВИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОГО РОЗВИТКУ

Чи не найбільш значущим результатом драматичного і трагічного ХХ століття є те, що людство остаточно і безповоротно „... стало єдиним всепланетним утворенням на відміну від попередніх часів, коли окремі народи і племена, не кажучи вже про населення материків, розділених океанами, були в значній мірі роз'єднані” (Н. Ремерс, 1990).

На зламі ХХ-го – ХХІ-го століть світове співтовариство переходить до нової ери – ери глобалізації розвитку. Ця ера відкриває для людства не лише нові, небачені можливості розвитку і якісного зростання, але й нові загрози, проблеми і глобальні конфлікти. Якщо світ хоче не лише вижити, а й домогтись нового рівня розвитку для всіх країн в тому числі і слов'ян, а не лише для „золотого мільярда”, він повинен шукати нових шляхів подолання криз і конфліктів. Тому сьогодні вже немає сумнівів, що перед людством об'єктивно постала небачена глобальна проблема, порядок денний ХХІ-го століття і невідкладні проблеми глобальної організації світового устрою і прийнятого для всіх держав глобального управління.

Світовий досвід другої половини ХХ-го століття показує, що ніякі специфічні умови, особливості національного розвитку, кризові стани і внутрішні трансформації не можуть ні відмінити, ні відкласти невмолиму дію об'єктивних законів глобалізації розвитку. Країни, які виявляються неспроможними зайняти місце в експресі світової глобалізації, неминуче опиняться під її колесами. Таким є закон сучасного розвитку, - закон глобалізації. Глобалізація світового розвитку не є чимось таким, що впало на голову людства з неба. Історично світ глобалізується та інтегрується в процесі всього періоду його розвитку. Про існування і дію об'єктивного закону глобалізації як історичного явища і процесу думали та інстинктивно догадувались і писали ще деякі наші великі попередники, починаючи з ХV-го століття.

Так М. Драгоманов ще наприкінці XIX-го століття писав: „Вся практична мудрість людська може бути в тому, щоб убачити напрямок руху світового, його міру, закон і послужитись тим рухом. Інакше той рух піде проти нас, роздавить нас.” Ці слова є дуже актуальними для України, яка ставши незалежною державою, ще не має ні національної стратегії розвитку, ні глобальної орієнтації, ні програми регіональної інтеграції до Європи.

Як забезпечити реалізацію національних інтересів України в умовах глобалізації? Як сумістити національну стратегію новонародженої держави з стратегією глобального розвитку, яка диктує поглинання, інтеграцію та уніфікацію країн і націй-держав-систем.

Передові сучасні вчені-дослідники закликають людство свідомо прийняти виклики, загрози та імперативи глобалізації розвитку як неминучість і як нову можливість розвитку і прогресу і активно використовувати нові можливості. Дійсно, єдиною можливою відповіддю людства на виклики і загрози глобалізації є світова солідарність, єднання світу, в першу чергу слов'янських народів, необхідна глобальна інтеграція, глобальна справедливість і глобальна демократія. Приймаючи виклик глобалізації на порозі XXI століття, людство повинно знайти в собі сили, щоб піднятися до рівня справедливої глобалізації для всіх народів і для всіх громадян світу. Переможців у глобалізації не повинно бути і об'єктивно бути не може. Глобалізація – це спільна доля людства. Якщо деякі країни – світові лідери зроблять спробу силою взяти лише собі всі досягнення глобалізації і його позитиви, а негативні результати перекасти на плечі слабких країн, світова катастрофа неминуча, бо людство зіткнеться з незворотнім процесом глобальної деградації.

Великі глобальні країни такі як США, Японія, Китай, Індія, Росія, Європейський Союз несуть особливу відповідальність за розробку правил „глобальної гри”. Вони повинні відмовитись від політики глобального тиску сильних країн на менш розвинуті країни і країни перехідного періоду. Цього об'єктивно вимагають і їх власні інтереси і весь хід світового розвитку.

Орієнтири національного розвитку в сучасному глобалізованому світі лежать не в середині національної економіки – вони далеко винесені на зовнішні глобальні рубежі. Саме там потрібно приймати стратегічні рішення, таким чином формувати світову глобальну систему, яка дозволить національним системам вчасно перестроюватися і розвиватися в напрямку рівноваги.

Якщо це методологічне посилення розглянути відносно до економіки, то світова економічна система постає не як механічна сума національних економік, а як самодостатня, саморозвинута геоекономіка, працююча за своїми законами. Ці закони формують новітню, рухливу економічно-фінансову інфраструктуру.

Роль національних держав трансформується, найбільш розвинуті з них перетворюються в транснаціональні „країни-системи” (наприклад США, ЄС). Вони вже не можуть не рахуватися з наднаціональними тенденціями в економічній, інформаційній, фінансовій, соціальній, військовій та інших сферах. Вони починають грати роль глобального підприємця, демонструють функцію реалізації стратегічних національних інтересів і спрямувань фінансово-кредитних, банківських структур, транснаціональних корпорацій, консорціумів, союзов...

Універсалізація ринкових відносин супроводжується формуванням національних господарств, територіально-обмежених просторів, поєднаних єдиним ринком. Між цими господарствами склалися взаємовідносини і вони разом склали глобальну систему – світове господарство.

Вчені-економісти вважають, що знищення міжнародних бар'єрів, обумовлених державним регулюванням економіки дозволить підвищити ефективність конкуренції і забезпечити сукупний економічний вигравш – світовий дохід.

На мій погляд, з одного боку – глобалізаційні процеси підвищать світовий дохід – це позитивне явище, але негативна сторона може бути більшою, адже знищивши національні кордони, в першу чергу зникне культура націй, її духовність, національне лице, патріотизм, національна мова, самобутність та культурний спадок...

Зростаюча інтернаціоналізація, в перспективі веде до обмеження економічних можливостей не національних держав, а територіально-політичних структур в цілому.

В результаті, як відмічав російський вчений-дипломат, доктор е. н., професор Ернест Кочегов: „на світовій карті намічені економічні кордони не співпадатимуть з національними”. Економічний простір і ринок держав-систем уже не співпадають з територією якої-небудь держави. Прийшов перехід від системи „ринок – держава” до системи „багато держав – один ринок”. Це не враховують лише ті держави, для яких характерний глибокий бюрократично-асистенціальний склероз; наприклад внутрішня торгівля в них відособлена від зовнішньої.

Три геоекономічні полюси – США, Об'єднана Європа та Японія, судячи за їх глобальним розвитком, покликані панувати у світовій економіці протягом найближчих двадцяти років. Хоч сценарії розвитку можуть бути найрізноманітнішими. Відносно панівного становища у світі об'єднаної Європи та Америки, на сьогодні, навколо цього питання відбувається багато дискусій.

Невідворотний наступ глобалізації і прийдешньої глобальності світу вимагають принципово нової розстановки основних геостратегічних і геополітичних сил світу, вимагають досягнення єдності світового простору. На порозі XXI століття особливо гостро проявляють себе нові закономірності, які діють синхронно і одно направлено. Це по-перше, колосальне зростання масштабів глобалізації, а по-друге, стрімке прискорення процесів глобалізації. По-третє, посилення і поглиблення глобальної інтеграції.

Відмінити, відкласти, загальмувати глобалізацію нікому не вдасться. Неможливо сховатись від глобалізації або спрямувати її лише в своїх егоїстичних інтересах, як того хочуть деякі великі країни-лідери. Досвід показує, що під ударами глобалізації не здатна встояти жодна окремо взята супермодерна фінансова імперія така як США чи Японія.

Глобальний егоїзм країн-лідерів – одна з найбільших сучасних загроз людству. Він призводить до глобальної нерівності країн і людей світу через нерівність технологій та

умов життя "нової глобальної людини – країн золотого мільярда" і "людини відсталих країн".

Загроза посилення глобальної нерівності іде разом з глобальною загрозою світового поневолення окремої людини, соціальних груп, цілих суспільств і держав-націй (Папа Іоан Павло II, 2000 р.).

Бажаний для Заходу прорив на новий, небачено високий рівень технологій внаслідок уніфікації і технічної синергії викликаної і стимульованої процесами глобалізації "на користь лише "передових" і "обраних Богом" країн не відбудеться, бо технологічно відсталий і деградуючий глобальний ринок неминуче зупинить цей порив і прорив. Глобальні країни-лідери сьогодні поставлені перед стратегічною альтернативою: або забезпечити поступовий, еволюційний, якісно новий розвиток всього глобалізованого світу, або зіткнутися з такими новими глобальними проблемами, з якими вони самі не в змозі будуть справитись, а світ і світовий ресурс для них вже буде втрачено назавжди.

Що ж заважає розвитку глобального світу як єдиного цілого? Надто велика кількість населення світу? Чи може надто великі масштаби зубожіння відсталих країн? Найбільш ймовірно, що цьому заважає західний менталітет егоїзму і бажання зберегти "зверхність". Комплекс зверхності Західної Європи в поєднанні з комплексом недосконалості менш розвинутих країн є головною причиною відсутності глобальних стратегій розвитку і стратегій глобалізації розвитку не тільки для всього світу, але навіть і для самих західних країн, в тому числі і країн "великої сімки".

Саме на цій основі і виникає найбільша глобальна загроза глобальної віртуалізації відірваного від світу суспільства Заходу, його тотальне занурення в інтереси ситого комфорту матеріального перенасичення, в штучно створені системи, в ілюзорну систему сприйняття світу, занурення в надприродні напрямки розвитку, які неминуче стануть злякисними. Це тягне за собою загрозу руху світу й людського суспільства до глобального техногенного рабства та апокаліпсису через зруйнування і техногенне закабалення людської особистості, руйнування її "божественного начала" і творчої здатності до

саморозвитку та вдосконалення, до кінця його гуманістичної "людської" історії і до початку технотронної історії світу, де людині буде відведено другорядну роль в умовах техногенного рабства.

Це може призвести до незворотних негативних наслідків в розвитку людської цивілізації. Це буде розвиток не для людини як вищої цінності, а проти людини. Перед людською цивілізацією з'являється глухий кут в розвитку...

Вельмишановний Всеслов'янський Собор, з метою об'єднання та укріплення слов'янських позицій в глобальному світі, прошу прийняти пропозицію створити Всеслов'янський Союз шляхом об'єднання слов'янських суверенних держав та слов'янських народів неслов'янських держав, які там складають національну меншість.

За основу можна взяти створення єдиного Слов'янського Платіжно-валютного Союзу.

Вважаємо, що така ідея є необхідною і першочерговою, адже працювати в економічній ізоляції не тільки збитково, але й згубно, обмеживши один одного економічними та державними кордонами, митними тарифами, податками, ліцензіями, безмежно ускладнивши ринки збуту.

Йти до Всеслов'янського валютного союзу потрібно поступово на основі взаємодопомоги, партнерства, співробітництва, лібералізації митних та транскордонних процедур.

Об'єднана Європа йшла до Європейського валютного Союзу не одне століття.

На наш погляд, розв'язання проблеми міжнародних платежів, підвищення ефективності експортно-імпорتنних операцій слід шукати саме в послідовному створенні Валютно-платіжного Союзу слов'ян, сформованого на основі стабільного антиінфляційного платіжного засобу об'єднаних народів, створивши нову спільну Всеслов'янську стабільну резервну наднаціональну валюту об'єднаних слов'янських держав, яка не буде національною для жодної з держав-учасниць **Всеслов'янського валютного Союзу**.

Внутрішні платежі, кожна з слов'янських держав може проводити в своїй національній валюті, а міжнародні в

наднаціональній резервній всеслов'янській спільній валюті суверенних слов'янських держав. Назву цієї валюти можна буде обґрунтувати і уточнити на послідуєчому Всеслов'янському соборі виходячи з історії, пропозицій, та особливості культури слов'ян.

Створення та введення в обіг об'єднаними слов'янськими державами єдиної наднаціональної валюти - це не одномоментна технічна операція, подібна обміну старих грошей на нові.

Єдина валюта об'єднаного Всеслов'янського Союзу - це найвищий із досягнутих до сьогоднішнього часу етапів міжнародної інтеграції, об'єднання цивілізаційних національних угруповань в єдину вищу техногенну валютно-економічну систему. Європа йшла до єдиної валюти *євро* довгим історично-еволюційним шляхом, майже 2000 років. Кожна країна-учасниця ЄВС має свої економічні особливості.

Слов'янські народи теж пройшли немалий тернистий історично-еволюційний шлях...

На відміну від резервної валюти ЄВС євро, національні валюти суверенних слов'янських держав, пропоную не виводити з обігу, а залишити як рівноправні валюти для внутрішніх платежів, адже національна валюта країни - це її лице, культура, історичний спадок, надійний резерв і гордість нації.

Вважаємо недоцільним проводити повну і незворотно конвертацію всіх слов'янських та інших національних валют країн-учасниць Всеслов'янського валютного Союзу, оснований на фіксованих валютних паритетах (як євро).

Конвертованість національних валют здійснювати використовуючи високі електронні можливості, враховуючи ліміти валютних коливань. Міжнародні платежі проводити виходячи із розрахунків, в якій валюті на певний час вигідніше і ефективніше розраховуватись.

Це відкриє повну лібералізацію руху капіталів, повну інтеграцію фінансових ринків та ринків цінних паперів, відкриються економічні кордони Всеслов'янського Союзу, зростуть обсяги експортно-імпорتنних операцій, прискориться обіг валют, знизяться податки та митні збори, зникне протекціонізм та відчуження, відкриються нові ринки збуту, що

принесе значні прибутки в міжнародній торгівлі, прискориться стрімкий розвиток слов'янських держав та народів, в тому числі й України.

Емісія цієї валюти не буде привілейованою для жодної з країн-учасниць Всеслов'янського Союзу, вона не буде національною для жодної з держав-учасниць, тому не буде працювати на жоден конкретний бюджет.

Емісійним центром може бути будь-яка із суверенних слов'янських держав, в тому числі і Україна, яка знаходиться в найвигіднішому, як часовому, так і геостратегічному розположенні.

Кожен уряд суверенної слов'янської держави-учасниці Валютного Союзу може вести самостійне суверенне управління механізмом координації валютної політики, використовуючи свою монетарну політику в разі необхідності врегулювання стабільного курсу національної валюти.

Створивши єдиний Всеслов'янський валютно-платіжний Союз, створиться єдиний сильний економічний слов'янський блок із об'єднаною системою ринків, створиться єдиний військовий блок, який при необхідності захистить інтереси економічного Всеслов'янського об'єднаного Союзу, займе сильну геополітичну та геостратегічну позицію в світі.

Запровадивши єдину резервну валюту, запровадимо сильний прискорювач, тобто стимулятор економічного розвитку країн – учасниць Союзу, стимулятор конкуренції та інтеграції в Всеслов'янський валютний союз. Створення валютно-платіжного Союзу посприятиме закладенню стабільної уніфікованої європейської правової основи, створяться економічні та соціальні умови для прийняття кардинальних мір прискорення економічних реформ, що в кінцевому результаті дасть змогу національним економікам:

- стабілізувати ціни;
- знизити та врівноважити рівень інфляції;
- врегулювати рівень відсоткових ставок за кредитами;
- дотриматись загальноприйнятих меж валютних курсів;
- без девальвації проводити єдину кредитно-грошову політику;

- досягнути стабільності державних фінансів;
- звести до мінімуму бюджетний дефіцит;
- врегулювати міждержавні борги;
- відкрити нові ринки збуту;
- відкрити економічні та державні кордони, що призведе до вільного руху капіталу та робочої сили;
- вирішити глобальну проблему неплатежів та взаємозаборгованостей.

Слід відзначити, що поглинання економічно слабких країн більш потужними не буде, тому що запропонована національна валюта не буде працювати на жоден конкретний бюджет. Національні інтереси кожної суверенної держави забезпечуватимуться так як і раніше, відкриються лише економічні кордони.

Західні інвестори та кредитори, відчувши стабільність наших держав зреагують позитивно.

Неузгодженість та нестабільність курсів національних валют слов'янських країн роблять їх валюти обмежено конвертованими або навіть замкнутими.

Ступінь конвертованості валют залежить від глибинних економічних процесів в економіці країни, від стану її виробництва, забезпечується наявністю конкурентноспроможної продукції, а також насиченістю внутрішнього ринку товарною масою, наявністю певного резерву вільноконвертованих валют або золота.

Національні валюти кожної з слов'янських країн є обмежено конвертованими, тобто ними можна розраховуватись тільки в межах своєї країни, валюта на міжнародних валютних ринках майже не купується і не продається, тобто не користується попитом, майже відсутня пропозиція. Тому автор в подальшому дослідженні цієї проблеми, пропонує з метою вирішення міжнародних розрахунків та платежів створити на базі Валютно-платіжного Всеслов'янського Союзу єдину Всеслов'янську валютну та фондову біржу, де можна було б створити попит та пропозиції на слов'янські валюти та їхні цінні папери. Для спрощення міжнародних розрахунків, міжнародні платежі проводити в єдиній резервній Всеслов'янській валюті,

яку доцільно буде використовувати, коли дві чи декілька держав-учасниць Союзу мають частково конвертовані валюти, що затрудняє міжнародні розрахунки, підвищує ризики змін валютних курсів, ризики збільшення витрат на хеджування валют, ростуть ціни, дестабілізується інфляція.

На нашу думку, доцільно і раціонально, створити Міждержавний міжбанківський кліринговий центр Всеслов'янського Союзу на базі єдиної наднаціональної валюти платіжного союзу слов'ян та мультивалютної системи електронних платежів, що дасть можливість вирішити ряд суттєвих проблем:

- оперативно вирішувати питання щодо оплати першочергових поставок;
- забезпечувати безперервність розрахунків;
- уникнути кризи платежів за міжнародними розрахунками, тому що міжнародний кліринговий центр валютні кошти буде переміщувати із коррахунку на коррахунок тобто проводити взаємозалік зустрічних вимог і зобов'язань. Отже, вилучення коштів із коррахунків неможливе;
- забезпечити відносну збалансованість обсягів зовнішньоторгівельних платежів центральних банків через ММКЦ (Міжнародний міжбанківський кліринговий центр);
- значно скоротити витрати банків на проведення міжнародних розрахунків;
- здійснювати міждержавні розрахунки на міжнародній арені в режимі реального часу;
- успішно взаємодіяти із зарубіжними платіжними системами і підключитися до СЕП (системи електронних платежів) України центральні банки –нерезиденти, що значно розширить можливість та збільшить кількість операцій системи електронних платежів України і дасть змогу здійснювати міждержавний кліринг за міжнародними платіжними системами;
- оперативно отримувати зовнішній платіжний баланс України та інших слов'янських держав;
- забезпечити позитивне сальдо торговельного і платіжного балансу України та держав-учасниць;

- нарощувати експортний потенціал країни, що сприятиме структурній перебудові її економіки.

Джерелом безперервності міжнародних розрахунків буде статутний капітал ММКЦ Всеслов'янського валютного Союзу та оборотні кошти (тобто кошти на кореспондентських рахунках Центральних банків, відкритих в міжнародному міжбанківському кліринговому центрі).

Пропонуємо створити Систему слов'янських Національних банків, на чолі з Всеслов'янським Центральним банком, який би координував, контролював рух капіталів та керував грошово-кредитною і монетарною політикою об'єднаних слов'янських держав, створював нормативно-законодавчі акти, щодо регулювання та руху наднаціональної валюти. В результаті зростання ролі і місця інтелектуальної і глобальної інтеграції, слов'янські народи вступають в протиріччя з глобальною теорією трансатлантичного економізму. Але й тут можливі компроміси, бо в нову еру інтелектуальної глобальної економіки трансатлантичний економізм або буде піддано високій інтелектуалізації, або він зійде зі сцени, поступившись місцем об'єднаний Європі. Тому оцінюючи перспективи України і слов'янських держав в цілому по реалізації їх "глобального замислу"— інтеграції в об'єднану Європу, слід ще раз підкреслити, що в найближчі 10-15 років догнати і випередити об'єднану Європу ні слов'янські держави ні Україна не зможуть. Вони можуть стати самі Об'єднаною Слов'янською Європою через свій внутрішній інтелектуально-інноваційний розвиток і тоді європейці прийдуть до Всеслов'янської Європи в науку. І це може трапитись вже в першій половині XXI століття.

Але вже сьогодні ми повинні активно діяти і розпочати творчу інтелектуальну конкуренцію Всеслов'янського Союзу з Об'єднаною Європою за безпеку і якість всестороннього розвитку нашої цивілізації, особливо розвитку науки, духовності, економіки, культури, самобутності, чим особливі слов'янські народи. Для цього потрібно розробити (всенациональну) всеслов'янську стратегію розвитку в XXI столітті – стратегію побудови суспільства добробуту і справедливості.